

forekommer mig, at det er Noget, som et stort politisk Parti ligefrem er forpligtet til at kunne opføre paa sit Program, hvorledes det mener at Landets Forsvar skal ordnes. Det kan jo ske, at Oppositionen kommer til Roret, og der er næppe nogen Tvivl om, at det kunde være medbestemmende for det Tidspunkt, hvor dette saa meget attraaede Maal vil kunne naas, at den udtaler, hvorledes den mener, at Landet bør forsvares. At forlange, at den skal bøje sig for de Sagkyndiges Anskuelse, er efter min Mening fuldstændig uberettiget. Det kunde ikke falde mig ind at forlange det. Det forekommer mig, at, hvis man vilde forlange det, saa vilde man samtidig negte den lovgivende Forsamlings Berettigelse. Det er klart, at naar den lovgivende Forsamling har Ret til at give Love, saa maa den ogsaa have Forstand paa at give Love. Jeg taler her selvfølgelig om Principerne, ikke om Enkeltheberne. Jeg vil gaa endnu videre og gjøre den Indrømmelse, at jeg tror, at Usagkyndige paa ikke saa faa Punkter — saalænge der er Tale om de store Principspørgsmaal — ser fristere og med mindre Fordom paa Sagerne end de Sagkyndige. Det har viist sig mangfoldige Gange, naar store Reformere vare paa Bane, at det er de Usagkyndige, der til en vis Grad ere gaaede i Spidsen; de have ikke begyndt paa Reformen, men naar en enkelt Sagkyndig har ført den frem, ere de Usagkyndige gaaede i Spidsen med at gennemføre den. Det vilde være nemt at anføre Exempler paa en saadan Bevægelse. Hvorledes gik det f. Ex. i sin Tid, da vi fik Sognebaandsløsnings-Loven? De Sagkyndige, Præsterne, vare for Størstedelen imod Loven, som selv de mest Højtraktende nu ikke vilde undvære, det var de Usagkyndige, som førte Reformen igennem. For at tage et Exempel fra det rent militære Omraade kan jeg nævne Bagladegeværerne. Det kan ikke nægtes, at de Civile gennemgaaende hurtigere havde Blik for de store og væsentlige Fordele, som Bagladegeværerne frembød, medens de Sagkyndige temmelig længe forjaae sig paa de uægtelige store tekniske Vanskeligheder, som vare forbundne med deres Indførelse. Jeg kunde ogsaa nævne Pantserstibene. Jeg skulde tage meget feil, om det ikke var som Følge af en civil Prestion i Rigsraadet, at det første Pantserstib blev anstaaft. Sagen er den, at de Sagkyndige i Reglen ere meget konservative. De stirre paa de store Mangler ved Enkeltheber, som det kan være overordentlig vanskeligt at komme ud over, og som de Usagkyndige ikke have Die for. Naar derimod en fremstreden Sagkyndig forklarer de med et

nyt Forslag forbundne Fordele, bliver det meget hurtigt og let opfattet af de Usagkyndige, det kunde de meget godt forstaa. Saaledes er Forholdet. Det kan altsaa ikke godt lade sig tænke eller forlanges, at man her ligefrem skal bøje sig for de Sagkyndiges Dom. Men paa den anden Side skal jeg gjøre opmærksom paa, at hvad særlig Spørgsmaalet om Kjøbenhavns Befæstning angaar, er virkelig det Utrolige slet, at efterhaanden ere de Sagkyndige blevne enige. Det er forbausende, hvorledes den Eine efter den Anden har ladet sig trække med (Munterhed). Ja, de ere sene og langsomme, og det tager lang Tid, inden de komme med, men nu staa de enige. Naar jeg siger, at de Sagkyndige ere enige, saa er det dog saaledes at forstaa, at der er Undtagelser, men ganske overordentlig saa, ikke flere, end at man mindes den gamle Sætning, at Undtagelserne bekræfter Reglen. De Sagkyndige, sagde jeg, staa nu enige, de have omsider ladet sig drive dertil, den Eine efter den Anden. Vi huske jo, at for ikke saa mange Aar siden forelagde Regjeringen Forslag om en Befæstning à cheval over Lillebelt. Den Gang var man ikke enig, men nu er man naaet til at være enig om Kjøbenhavns Befæstning. Det gjælder ikke alene om de tjenstgjørende Officerer, der kunde formodes at være under et Tryk, men ogsaa om de affedigede. Det allerbedste Exempel er, at en Mand, som hører til Oppositionen og har været dens Kandidat ved Valgene, Oberst Baupell, optræder som Talsmand for Kjøbenhavns Befæstning endog i et større Omfang, end vi Andre mene at kunne gaa ind paa. Hvad Søofficererne angaar, er det tilstrækkeligt at minde om, at Befæstningsagen først er bleven ført frem af en Søofficer (Modsigelse). Da den første Gang blev forelagt her, havde vi til Krigsminister en Søofficer (Modsigelse). Sagen er i alt Fald bleven forelagt af en Søofficer, om det ogsaa ikke har været første Gang. Saaledes staa altsaa Sagen. Det er som alt bemærket, ikke destomindre rimeligt, at de Herrer ikke ville bøje sig for de Sagkyndige, men de have da en Forpligtelse til at sige os, hvad de ville. Det er Noget, vi endnu slet ikke have faaet at høre. Jeg forlanger ikke, at de skulle sige, hvad de ville i Detailler, men hvad ville de i det Store og Hele? Jeg har forgjæves søgt at erfare det. I Betænkningen i 1874 blev det temmelig aabent udtalt, at det, hvorpaa det kommer an, er en Koncentration af Kræfterne paa Sjælland, som er Danmarks naturlige Fæstning efter Stillingen, at hverken Jylland eller Fyn ville kunne forsvares imod Angreb, der tilfugte mere end en Brandstat-